

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

KEN nr 9037 af 19/01/2021 (Gældende)

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om handicap - er handicap - sagsbehandling - ej medhold

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 19-32160

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om handicap - er handicap - sagsbehandling - ej medhold

J.nr. 19-32160

En mand med et synshandicap påstod sig udsat for forskelsbehandling i forbindelse med Procesbevillingsnævnets behandling af hans ansøgning om appeltilladelse, hvorpå han fik afslag. Manden havde oplyst, at han på grund af sit handicap ikke havde mulighed for at uddybe sin ansøgning. Manden havde for Ligebehandlingsnævnet anført, at Procesbevillingsnævnet skulle have givet ham mulighed for skriftligt at begrunde ansøgningen, og at han havde brug for kvalificeret personlig bistand. Nævnet lagde til grund, at Procesbevillingsnævnet i forbindelse med behandlingen fulgte dets sædvanlige praksis, og at Procesbevillingsnævnets sekretariat gav manden mulighed for telefonisk at fremkomme med bemærkninger til hans anmodning om genoptagelse. Nævnet vurderede, at handicapdiskriminationsloven ikke indebærer en pligt for Procesbevillingsnævnet til at gennemgå materiale for manden. Loven indebærer heller ikke pligt for Procesbevillingsnævnet til at yde juridisk rådgivning eller til at betale for bistand til manden. Tre nævnsmedlemmer vurderede, at Procesbevillingsnævnet ikke havde pligt til at imødekomme mandens anmodninger om gennemgang af materialet, eller til at yde juridisk rådgivning eller betale for bistand til manden. Disse nævnsmedlemmer stemte allerede af den grund for ikke at give manden medhold i klagen. To nævnsmedlemmer fandt, at den tilsyneladende neutrale praksis i Procesbevillingsnævnets ansøgningsprocedure kunne stille personer med synshandicap ringere, men vurderede, at Procesbevillingsnævnet havde løftet bevisbyrden for, at der ikke var sket ulovlig forskelsbehandling. Med denne begrundelse stemte de for ikke at give manden medhold i klagen.

Der blev truffet afgørelse efter stemmeflertallet, og manden fik derfor ikke medhold i klagen.

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af handicap i forbindelse med behandlingen af klagers ansøgning om appeltilladelse.

Ligebehandlingsnævnets afgørelse

Procesbevillingsnævnet har ikke handlet i strid med handicapdiskriminationsloven i forbindelse med behandlingen af klagers ansøgning om appeltilladelse.

Sagsfremstilling

Klager har oplyst, at han har et synshandicap.

Af speciallægeerklæring af 25. november 2004 fremgår blandt andet:

”[...] Patienten er mig bekendt fra tidligere indlæggelser og jeg har opereret [klager] flere gange.

...

Tidligere øjenanamnese

Har været [nærsynet] i mange år, ca. -7. Opereret i 1979 for venstresidig nethindeløsning, reopereret flere gange, men er nu blind på dette øje. Af kosmetiske grunde er der indopereret en sort intraokulær linse i 1994 [...].

Aktuelle starter i august 2002, idet han opfatter pludselig mange fluer og uklarheder den 13.8. 2002. Disse kom helt spontant. Patienten var på rejse i udlandet, blev tilset af lokal øjenlæge, der så rifter i nethinden. Der blev foretaget laserbehandling, men der kommer nye huller og progredierende nethindeløsning, hvorfor patienten rejser hjem og modtages på [øjenaften] den 30. august 2002. Ved ankomsten er synet som det plejer at være da nethinden ikke er løs i centrum. Patienten opereres dagen efter med anlæggelse af cerclage og bagre vitrektomi samt indlæggelse af siliconeolie. Fredelige postoperative forhold. Olien fjernes den 17.1. 2003. I perioder har synet været dårligt, blandt andet på grund af katarakt og patienten har fået fjernet sin egen linse og fået indopereret en ny kunstig linse. På grund af mistanke om noget ardannelse på nethinden er patienten opereret i maj måned 2003 og igen opereret med fjernelse af restsilicone og efterstærksmembran den 28.4. 2004. Synet har været noget svingende og patienten har på grund af det svingende syn i perioden været uarbejdsdygtig.

Socialt:

Er uddannet civilingeniør indenfor matematiske og statistiske emner samt en del IT. Har arbejdet som konsulent i IT relateret virksomhed.

Aktuelle gener:

Synes han læser meget langsomt og har ikke mulighed for at læse andet end korte meddelelser eftersom det går meget langsomt og han ligesom skal vende tilbage til ordene for at se, hvad der står. Desuden generet af lysglimt og reflekser samt blændingsgener og er derfor meget lysfølsom. Desuden er skift fra lyse til mørke omgivelser uforeneligt med noget nærvær i ganske lang tid, eftersom der er en lang tilvænning til dette. Læser aktuelt ikke andet end overskrifter i aviser. Har været på Blindeinstituttet, hvor man har forsøgt at genoptræne læsevnen.

...

Konklusion:

Patienten har således et relativt godt syn som vi kan måle det, men er generet af en central defekt i synsfeltet med nedsat syn. Dette giver frem for alt læsegener. På basis af de subjektive og objektive beskrivelser er erhverv, der indebærer bare lidt læsning således yderst besværliggjort. Læsegenerne er af en sådan karakter, at patienten må anses for at være stort set uarbejdsdygtig i alle erhverv, der kræver kvalificeret læsning. Desværre er der ikke mulighed for at gøre dette bedre. De beskrevne forandringer centralt i nethinden er fuldt forenelige med patientens gener og kan skyldes patientens nærsynethed, men er formentlig blevet accelereret på grund af nethindeløsningen og dennes behandling. Tilstanden er således med største sandsynlighed permanent og kan, hvis den [udvikler] sig, i værste fald blive endnu værre. Mulighed for at genvinde hel eller delvis erhvervsevne indenfor erhverv, der kræver læsning, er således ikke særlig sandsynlig.

Det drejer sig således om en 35-årig mand, der er enøjnet og nærsynet ca. -6. Han har fået en nethindeløsning som er fremgangsrigt opereret, men der resterer en central påvirkning af synsfunktionen på grund af påvirkning af pigmentepitelet, som giver patienten betydelige læsevanskeligheder. Desuden er patienten

generet af andre gener som kan relateres til tilstanden. Patienten konkluderes at være uarbejdsdygtig i erhverv, som kræver kvalificeret læsning. Tilstanden er permanent, muligvis med tendens til forværring. ”

Klager ansøgte den 21. september 2018 Procesbevillingsnævnet om appeltilladelse:

”Ankemeddelelse

Jeg ønsker hermed at anke Østre Landsrets dom af 28. august 2018 til Højesteret.

Jeg søger således om tilladelse og fri proces til at indbringe sagen for Højesteret.

Jeg mener, at dommen er forkert, at dommen i vid udstrækning bygger på faktuel forkerte oplysninger og argumenter, og at der er flere principielle spørgsmål i sagen.

Jeg har på grund af mit synshandicap ikke her og på nuværende tidspunkt mulighed for at uddybe dette nærmere.

Med venlig hilsen

[Klager]”

Af brev af 25. september 2018 fra Procesbevillingsnævnet til klager fremgår blandt andet:

”Ansøgning om appeltilladelse

Procesbevillingsnævnet har modtaget din ansøgning om tilladelse til appel til Højesteret.

Procesbevillingsnævnet skal anmode dig om **senest den 2. oktober 2018** at indsende den afgørelse, som du ønsker at appellere til Højesteret. Procesbevillingsnævnet skal desuden anmode dig om at indsende byrettens afgørelse i sagen senest den 2. oktober 2018.

Såfremt du ønsker at komme med yderligere bemærkninger til din ansøgning, skal disse være Procesbevillingsnævnet i hænde **senest den 2. oktober 2018**.

Det fremgår af din ansøgning, at du ligeledes ønsker at søge om fri proces til sagen for Højesteret. Procesbevillingsnævnet kan i den anledning oplyse, at hvis du får appeltilladelse til Højesteret, skal en ansøgning om fri proces indgives til Civilstyrelsen.

...

Din ansøgning om appeltilladelse er under behandling, og du vil senere modtage orientering om Procesbevillingsnævnets afgørelse.

Hvis du har spørgsmål til behandlingen af sagen, er du velkommen til at kontakte os. ”

Af brev af 2. oktober 2018 fra klager til Procesbevillingsnævnet fremgår:

”Ansøgning om appeltilladelse

Jeg har modtaget Procesbevillingsnævnets brev af 25. september 2018, som det undtagelsesvist er lykkedes mig at få hjælp til at læse og her kort besvare.

Jeg ønsker naturligvis at komme med yderligere bemærkninger til min ansøgning, men det har jeg desværre ingen mulighed for på grund af mit **synshandicap** - sagen handler netop om dette forhold.

Med venlig hilsen

[Klager]”

Procesbevillingsnævnet modtog den 4. oktober 2018 fra Østre Landsret, efter anmodning landsrettens dom af 28. august 2018 i en sag mellem klager og en styrelse.

Procesbevillingsnævnet har oplyst, at det fremgår af landsrettens dom, at klager i landsretten var repræsenteret af en advokat.

Procesbevillingsnævnet orienterede den 9. oktober 2018 styrelsens advokat om modtagelsen af klagers ansøgning om appeltilladelse.

Den 26. november 2018 modtog Procesbevillingsnævnet efter anmodning byrettens dom af 22. august 2017 fra byretten.

Procesbevillingsnævnet sendte ved mail af 13. december 2018 kopi til klager af styrelsens høringssvar.

Klagers sag blev behandlet på et nævnsmøde den 9. januar 2019, hvor det blev besluttet at meddele afslag på anketilladelse.

Af Procesbevillingsnævnets brev til klager af 11. januar 2019 fremgår blandt andet:

”Afgørelse

Du har ansøgt om tilladelse til anke til Højesteret som 3. instans af en dom, der er afsagt af Østre Landsret den 28. august 2018 i en sag mellem dig og [anonymiseret] vedrørende [anonymiseret].

Ansøgningen er blevet behandlet på Procesbevillingsnævnets møde den 9. januar 2019.

Efter retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. pkt., kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans af en dom, der er afsagt af en landsret, hvis sagen er af principiel karakter.

Efter sagens oplysninger og det til støtte for ansøgningen anførte finder nævnet, at denne betingelse ikke er opfyldt. Nævnet kan derfor ikke imødekomme din ansøgning. ”

Af brev af 27. januar 2019 fra klager til Procesbevillingsnævnet fremgår:

”Afgørelse om appeltilladelse

Jeg har modtaget Procesbevillingsnævnets afgørelse af 11. januar 2019, hvor nævnet meddeler, at der ikke kan gives tilladelse til at indbringe sagen for Højesteret.

Jeg kan naturligvis ikke acceptere, at nævnet træffer en sådan afgørelse, uden at jeg, under hensyn til mit **synshandicap**, har fået mulighed for at begrunde min ansøgning og komme med bemærkninger til sagen (jvf. mit brev af 2. oktober 2018).

Med venlig hilsen

[Klager]”

Af brev af 10. april 2019 fra Procesbevillingsnævnet til klager fremgår blandt andet:

”Ansøgning om genoptagelse

I et brev af 11. januar 2019 meddelte Procesbevillingsnævnet afslag på din ansøgning om tilladelse til at anke til Højesteret af en dom, der er afsagt af Østre Landsret den 28. august 2018 i en sag mellem dig og [anonymiseret].

Du har i et brev af 27. januar 2019 på ny rettet henvendelse til Procesbevillingsnævnet om sagen.

Du har blandt andet anført, at du ønsker at få mulighed for at begrunde din ansøgning og komme med bemærkninger til sagen. Vi har forstået dit brev som en anmodning om genoptagelse af sagen.

Ifølge bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet § 17 kan Procesbevillingsnævnet på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

Procesbevillingsnævnet anmoder dig hermed om at komme med dine bemærkninger til sagen **senest 2 uger fra dette brevs dato**. Du må forvente, at nævnet herefter vil træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. ”

Den 12. april 2019 rettede klager telefonisk henvendelse til Procesbevillingsnævnets sekretariat. Klager oplyste i den forbindelse blandt andet, at han ikke var blevet hørt i sagen eller givet mulighed for at begrunde sin ansøgning, idet han på grund af sit synshandicap ikke havde fået mulighed for at fremsætte sine bemærkninger. Procesbevillingsnævnets sekretariat gav klager mulighed for at komme med sine bemærkninger til anmodningen om genoptagelse telefonisk, hvilket klager afviste.

Af Procesbevillingsnævnets afgørelse af 11. juni 2019 om afslag på genoptagelse fremgår blandt andet:

”Afgørelse

I et brev af 11. januar 2019 meddelte Procesbevillingsnævnet afslag på din ansøgning om tilladelse til anke til Højesteret af en dom afsagt af Østre Landsret den 28. august 2018 i en sag mellem dig og [anonymiseret]...

Du har i et brev af 27. januar 2019 på ny ansøgt om tilladelse til at anke sagen til Højesteret. Du har i brevet blandt andet anført, at du ønsker at få mulighed for at begrunde din ansøgning og komme med bemærkninger til sagen. I et brev af 10. april 2019 har vi bedt dig om at sende dine eventuelle bemærkninger inden for 2 uger. Du har telefonisk den 12. april blandt andet oplyst over for Procesbevillingsnævnet, at du på grund af dit synshandicap ikke har mulighed for at komme med yderligere bemærkninger.

Ifølge bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet § 17 kan Procesbevillingsnævnet på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

Procesbevillingsnævnet finder, at der ikke foreligger væsentlige nye oplysninger, og nævnet har derfor besluttet at afslå din anmodning om genoptagelse af sagen. ”

Ved brev af 27. juni 2019 skrev klager til Procesbevillingsnævnet blandt andet:

”Afgørelse på grundlag af diskrimination

Jeg har modtaget Procesbevillingsnævnets afgørelse af 11. juni 2019.

Jeg kan naturligvis ikke, med henvisning til det jeg tidligere har fremsendt, acceptere, at nævnet igen afviser min ansøgning, uden at jeg er blevet hørt i sagen.

Det er nævnets ansvar at sikre, at jeg under hensyn til mit **synshandicap** bliver hørt, inden nævnet træffer afgørelse.

Nævnet er gentagne gange gjort bekendt med mit **synshandicap** og mit ønske om at blive hørt i sagen.

Jeg betragter det derfor som indirekte diskrimination på grund af handicap, at nævnet træffer afgørelse, uden at nævnet har givet mig mulighed for at blive hørt i sagen.

Nævnet anfører i afgørelsen, at "der ikke foreligger væsentlige nye oplysninger" - det er jo lige præcis derfor, at jeg skal høres i sagen! ”

Klagen blev modtaget i Ligebehandlingsnævnet den 27. juni 2019.

Ved brev af 2. juli 2019 meddelte Procesbevillingsnævnet på ny klager afslag på genoptagelse af sagen.

Klager har ikke fremsat krav om tilkendelse af et bestemt godtgørelsesbeløb.

Parternes bemærkninger

Klager gør gældende, at han er blevet udsat for forskelsbehandling på grund af handicap.

Materialet til den sag, som klager ønskede at indbringe for Højesteret, var meget omfattende, og klager havde på grund af sit synshandicap ingen mulighed for at læse materialet, sætte sig ind i det og begrunde sin ansøgning. Materialet bestod af mange hundrede sider.

Procesbevillingsnævnet har ikke taget hensyn til klagers handicap og har ikke givet ham mulighed for at begrunde sin ansøgning.

Procesbevillingsnævnet har udelukket klager fra at få sin ansøgning behandlet på et oplyst grundlag.

Procesbevillingsnævnet oplyste i september 2018, at der var en sagsbehandlingstid på ca. otte uger. Da klager indgav klagen til Ligebehandlingsnævnet, havde han ventet i mere end ni måneder uden at blive hørt i sagen.

Det var klagers ønske, at Procesbevillingsnævnet gav ham mulighed for skriftligt at begrunde sin ansøgning og komme med bemærkninger til sagen.

Klager har af kommunen siden 2002 været henvist til at klare sig uden hjælp og hjælpemidler. Klager kunne alene begrunde sin ansøgning skriftligt, hvis en anden kvalificeret person gjorde det for ham mod betaling.

Det er ikke tilstrækkeligt, at klager - som anført af indklagede - blev behandlet på samme måde som andre personer. Dette udgør netop indirekte forskelsbehandling, som udelukker og forhindrer klagers ansøgning.

Da klager under telefonsamtalen med Procesbevillingsnævnets sekretariat den 12. april 2019 fik mulighed for at fremsætte bemærkninger telefonisk, var dette ikke reelt en mulighed for ham.

Klager kunne ikke begrunde sin ansøgning og komme med bemærkninger til sagen ud af den blå luft i en telefonsamtale.

Klager var uden hjælp og kunne ikke læse det meget omfattende sagsmateriale. Procesbevillingsnævnets sekretariat ønskede ikke at forholde sig til dette, og samtalen afsluttede brat.

Under telefonsamtalen var det klagers indtryk, at hans ønske om at begrunde sin ansøgning og komme med bemærkninger var til stor ulejlighed og irritation for Procesbevillingsnævnets sekretariat, som på intet tidspunkt udviste forståelse for hans synshandicap eller hans ønske om at blive hørt i sagen.

En ansøgning om procesbevilling er for omfattende til, at klager kan lære den udenad og overbringe den telefonisk. Der er ikke blot tale om korte bemærkninger.

Det er klagers erfaring, at vigtige oplysninger ofte går tabt i mundtlige overleveringer, især når modtageren optræder modvillig, utålmodig og irriteret, som Procesbevillingsnævnets sekretariat netop gjorde.

Telefonsamtalen med Procesbevillingsnævnets sekretariat fandt først sted, efter at Procesbevillingsnævnet flere gange havde truffet afgørelse om at afvise klagers ansøgning, uden at han var blevet hørt.

Procesbevillingsnævnet har anført, at det var nævnets vurdering, at sagen ikke indeholdt principielle aspekter, således at det kunne komme på tale at meddele appeltilladelse til Højesteret, og at det på den baggrund var nævnets vurdering, at der ikke skulle anvendes økonomiske og andre ressourcer på at gøre byrettens og landsrettens domme særligt tilgængelige for klager, således at han kunne komme med yderligere bemærkninger til ansøgningen. Med dette står det klart, at Procesbevillingsnævnet udsatte klager for indirekte forskelsbehandling.

Procesbevillingsnævnet har ikke givet klager en reel mulighed for at få behandlet sin ansøgning på lige vilkår med andre.

Procesbevillingsnævnet ignorerede klagers synshandicap, selvom han fra første henvendelse og gentagne gange siden gjorde opmærksom herpå.

Klager har bemærket, at byretten ved dom af 3. januar 2019 traf afgørelse om, at en kommune ikke havde sørget for tilstrækkelig partshøring af ham, inden kommunen traf afgørelse. Klager har i den forbindelse oplyst, at følgende fremgår af byrettens dom:

”Retten finder endvidere, at sagsøgte ikke har sørget for relevant partshøring af sagsøger, idet retten finder, at sagsøgte ikke har stillet hjælpemidler til sagsøgers rådighed, hvorfor sagsøger ikke har været i stand til at sætte sig ind i det ganske omfattende materiale, der indgik i partshøringen, hvorfor handicap-konventionens artikel 9 ikke er overholdt.”

Procesbevillingsnævnet gør gældende, at klager ikke i forbindelse med nævnets sagsbehandling blev udsat for direkte eller indirekte forskelsbehandling i strid med forbuddet mod forskelsbehandling på grund af handicap.

Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven. Procesbevillingsnævnet er organisatorisk en del af Danmarks Domstole. Af forarbejderne til loven om oprettelse af et Procesbevillingsnævn fremgår i øvrigt, at nævnet ikke blev etableret som en del af den offentlige forvaltning, hvorfor nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven, jf. Folketingstidende 1994-95, Tillæg A, s. 2959.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser behandler ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og straffesager efter retsplejeloven eller anden lovgivning.

Procesbevillingsnævnet kan efter retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. pkt., meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans af en dom, der er afsagt af en landsret, hvis sagen er af principiel karakter.

Procesbevillingsnævnets afgørelser kan ikke påklages til justitsministeren eller anden administrativ myndighed.

Til Procesbevillingsnævnet er knyttet et sekretariat, der forestår sagernes forberedelse, jf. retsplejelovens § 26, stk. 2.

En ansøgning om appeltilladelse skal efter § 3, stk. 1, i Procesbevillingsnævnets forretningsorden være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren vil påberåbe sig. I praksis er det således, at den advokat, der har repræsenteret den pågældende i landsretten, i tilfælde af en ansøgning om anketilladelse typisk vil bistå med at indgive en sådan ansøgning.

Der gælder dog ikke et krav om repræsentation ved advokat i sager for Procesbevillingsnævnet. En ansøger vil derfor selv kunne indgive ansøgning, ligesom en ansøger vil kunne lade sig repræsentere af eksempelvis en rådgiver, en ven eller et familiemedlem.

Ifølge § 3, stk. 3, i Procesbevillingsnævnets forretningsorden bistår sekretariatet om nødvendigt en ansøger, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen. Dette er i relativt sjældne tilfælde eksempelvis sket i situationer, hvor en ansøger har været mødt op på Procesbevillingsnævnets adresse, og hvor sekretariat har været behjælpelig med at skrive en ganske kort ansøgning ud fra det, som ansøgeren mundtligt har tilkendegivet. En sådan eventuel bistand fra sekretariatet omfatter ikke en gennemgang af rettens afgørelser i sagen eller anden form for juridisk rådgivning, da ansøger i en sådan situation henvises til at rette henvendelse til sin advokat eller eventuelt en retshjælsinstitution.

Hverken Procesbevillingsnævnet eller retterne har kompetence til at beskikke en advokat for en ansøger i forbindelse med en ansøgning om appeltilladelse.

Procesbevillingsnævnet var under sagens behandling opmærksom på, at klager har et synshandicap.

Procesbevillingsnævnet har behandlet klagers ansøgning om appeltilladelse og efterfølgende anmodninger om genoptagelse efter de for nævnet gældende sagsbehandlingsregler. Klager er således blevet behandlet på samme måde som andre personer, der søger om appeltilladelse eller om genoptagelse.

Til brug for Procesbevillingsnævnets vurdering af, om betingelserne for at meddele appeltilladelse var opfyldt, udarbejdede nævnets sekretariat et internt notat med en gennemgang af sagens faktum og retlige forhold.

Under hensyn til de retlige spørgsmål, som klagers sag vedrørte, var det Procesbevillingsnævnets opfattelse, at sagen ikke indeholdt principielle aspekter, således at det kunne komme på tale at meddele appeltilladelse til Højesteret.

Da klager den 12. april 2019 telefonisk rettede henvendelse til Procesbevillingsnævnets sekretariat, gav sekretariatet som noget særligt i forhold til nævnets almindelige sagsbehandlingsregler ham mulighed for

telefonisk at komme med sine bemærkninger til anmodningen om genoptagelse. Klager afviste imidlertid desværre dette, da han på grund af sit synshandicap angav ikke at kunne læse dommene i sagen.

Der blev under telefonsamtalen givet en reel mulighed for klager til at fremsætte bemærkninger. Procesbevillingsnævnets sekretariat kan ikke genkende klagers beskrivelse af, at hans ønske om at begrunde sin ansøgning skulle have været til stor ulempe og irritation, eller at sekretariatet brat skulle have afsluttet telefonsamtalen.

Det var Procesbevillingsnævnets vurdering, at nævnet ikke – hvilket i øvrigt ville være et helt usædvanligt skridt i nævnets sagsbehandling – skulle anvende økonomiske og andre ressourcer på at gøre byrettens og landsrettens domme særligt tilgængelige for klager, således at han kunne komme med yderligere bemærkninger til ansøgningen. Klager var i øvrigt i landsretten repræsenteret af advokat.

Procesbevillingsnævnet har om domstolsprøvelse af Procesbevillingsnævnets afgørelser henvist til U. 2016.318Ø og U. 1997.1062H.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger og konklusion

Ligebehandlingsnævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af handicap uden for arbejdsmarkedet efter lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap (handicapdiskriminationsloven).

Det fremgår af handicapdiskriminationsloven, at ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af dennes handicap.

Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af dennes handicap behandles ringere, end en anden person bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Der foreligger indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer med handicap ringere end andre personer.

Forbuddet mod forskelsbehandling gælder for al offentlig og privat virksomhed på alle områder i samfundet. Forbuddet gælder dog ikke for udøvelse af aktiviteter af rent privat karakter.

Af handicapdiskriminationslovens forarbejder følger, at loven således ikke alene omfatter offentlige forvaltningsmyndigheder, men også domstolene samt Folketinget og institutioner med tilknytning dertil.

Nævnet vurderer på den baggrund, at Procesbevillingsnævnet er omfattet af lovens anvendelsesområde.

Det følger af handicapdiskriminationslovens forarbejder, at vurderingen af lovens anvendelsesområde skal tage udgangspunkt i begrebet handicap i forskelsbehandlingsloven (lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv.).

Begrebet ”handicap” i forskelsbehandlingsloven og det bagvedliggende EU-direktiv fortolkes i overensstemmelse med EU-Domstolens og Højesterets praksis.

Handicapbegrebet inden for arbejdsmarkedet omfatter herefter langvarige begrænsninger som følge af bl.a. fysiske, mentale eller psykiske skader, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre den berørte person i fuldt og effektivt at deltage i arbejdslivet på lige vilkår med andre arbejdstagere. Også funktionsbegrænsninger af denne karakter, som skyldes en helbredelig eller uhelbredelig sygdom, kan være omfattet.

Der henvises bl.a. til EU-Domstolens domme af 11. april 2013 i sagerne C-335/11 og C-337/11 (Ring og Werge), 1. december 2016 i C-395/15 (Daouidi) og 9. marts 2017 i C-406/15 (Milkova) samt Højesterets domme af 22. november 2017 i sagerne 300/2016 og 305/2016 trykt i UfR2018. 830H og UfR2018. 853H.

I sager om forskelsbehandling på grund af handicap uden for arbejdsmarkedet må nævnet på den baggrund foretage en vurdering af, om en skade eller sygdom konkret har medført sådanne langvarige funktionsbegrænsninger, at den berørte person er forhindret i at fungere på lige vilkår med andre personer i en tilsvarende livssituation. Ved denne vurdering vil indholdet af fremlagte lægejournaler, kommunale akter, skoleudtalelser mv. indgå.

Klager skal godtgøre, at han på tidspunktet for den påståede forskelsbehandling havde et handicap i lovens forstand.

Af speciallægeerklæring af 25. november 2004 fremgår, at klager har været nærsynet i mange år, at han er blevet opereret for nethindeløsning flere gange, og at han nu er blind på det ene øje. Det fremgår videre, at der resterer en central påvirkning af synsfunktionen, som giver klager betydelige læsevanskeligheder, og at muligheden for at genvinde hel eller delvis erhvervsevne inden for erhverv, der kræver læsning, ikke er særlig sandsynlig. Ligeledes fremgår det, at tilstanden er permanent, og at den muligvis vil blive forværret.

Det er på denne baggrund godtgjort, at klager har et handicap omfattet af handicapdiskriminationsloven.

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af handicap i forbindelse med Procesbevillingsnævnets behandling af klagers ansøgning om appeltilladelse.

Klager oplyste i sin ansøgning til Procesbevillingsnævnet af 21. september 2018, at han på grund af sit synshandicap ikke havde mulighed for at uddybe sin ansøgning nærmere. Klager oplyste også om sit synshandicap ved brev af 2. oktober 2018, efter at Procesbevillingsnævnet havde bedt ham om at indsende flere dokumenter og komme med bemærkninger.

Procesbevillingsnævnet besluttede den 9. januar 2019 at meddele klager afslag på appeltilladelse.

Klager har for Ligebehandlingsnævnet anført, at Procesbevillingsnævnet skulle have givet ham mulighed for skriftligt at begrunde sin ansøgning og komme med bemærkninger til sagen, og at han hertil havde brug for kvalificeret personlig bistand, som han kun ville kunne få mod betaling.

Det følger af forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet, at en ansøgning om appeltilladelse skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af

de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af øvrige dokumenter af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan anmode ansøgeren om at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Det følger endvidere af forretningsordenen, at Procesbevillingsnævnets sekretariat om nødvendigt bistår en ansøger, som ikke er repræsenteret ved advokat, med at udfærdige ansøgningen.

Efter Procesbevillingsnævnets oplysninger er det i sjældne tilfælde sket, at sekretariatet har været behjælpelig med at skrive en kort ansøgning ud fra det, som ansøgeren mundtligt har tilkendegivet. Dette er eksempelvis sket i situationer, hvor en ansøger er mødt op på Procesbevillingsnævnets adresse. En sådan eventuel bistand fra Procesbevillingsnævnets sekretariat vil ikke omfatte en gennemgang af rettens afgørelser i sagen eller anden form for juridisk rådgivning.

Nævnet lægger til grund, at Procesbevillingsnævnet vurderede, at der ikke skulle anvendes økonomiske og andre ressourcer på at gøre byrettens og landsrettens domme særligt tilgængelige for klager, således at han kunne komme med yderligere bemærkninger til ansøgningen. Dette ville ifølge oplysningerne fra Procesbevillingsnævnet være et helt usædvanligt sagsbehandlingsskridt.

Nævnet lægger videre til grund, at Procesbevillingsnævnet i forbindelse med behandlingen af klagers ansøgning om appeltilladelse fulgte Procesbevillingsnævnets sædvanlige praksis, og at Procesbevillingsnævnets sekretariat derudover i forbindelse med anmodningen om genoptagelse af sagen gav ham mulighed for telefonisk at fremkomme med supplerende bemærkninger til ansøgningen.

Handicappediskriminationsloven indebærer ikke en pligt til rimelig tilpasning.

Det følger af handicappediskriminationslovens forarbejder, at der ikke med forbuddet mod forskelsbehandling stilles krav om rimelig tilpasning, og at der ved rimelig tilpasning forstås, at tilbud og ydelser tilpasses, således at enkeltpersoner med handicap kan benytte tilbuddene eller have samme udbytte af ydelserne som andre.

Nævnet vurderer, at handicappediskriminationsloven ikke indebærer en pligt for Procesbevillingsnævnet til at gennemgå det pågældende materiale eller afgørelser i sagen for klager. Loven indebærer heller ikke en pligt for Procesbevillingsnævnet til at yde juridisk rådgivning eller til at betale for kvalificeret personlig bistand til klager i forbindelse med sagens behandling.

Tre nævnsmedlemmer udtaler:

Vi vurderer, at Procesbevillingsnævnet ikke havde en pligt til at imødekomme klagers anmodninger om gennemgang m.v. af det pågældende materiale eller afgørelser i sagen for klager. Procesbevillingsnævnet havde heller ikke en pligt til at yde juridisk rådgivning eller til at betale for kvalificeret personlig bistand til klager i forbindelse med sagens behandling.

Vi stemmer allerede af denne grund for ikke at give klager medhold i klagen.

To nævnsmedlemmer udtaler:

Uanset at handicapdiskriminationsloven ikke indebærer en ret til rimelig tilpasning for enkeltpersoner, finder vi, at den tilsyneladende neutrale praksis i Procesbevillingsnævnets ansøgningsprocedure kan stille personer med handicap, for eksempel synshandicap, ringere end andre personer.

Hvis en person, der anser sig for krænket, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at der ikke er sket ulovlig forskelsbehandling.

Idet Procesbevillingsnævnet henviste til dets sædvanlige praksis, finder vi, at der er påvist faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at klager i forbindelse med Procesbevillingsnævnets behandling af ansøgningen om appeltilladelse blev udsat for indirekte forskelsbehandling i strid med handicapdiskriminationsloven.

Det påhviler derfor indklagede at bevise, at der ikke var tale om ulovlig forskelsbehandling.

Forskelsbehandling er ikke i strid med forbuddet, når den er objektivt begrundet i et sagligt formål, er nødvendig for at opnå formålet, og der er et rimeligt forhold mellem det ønskede mål, og hvor indgribende forskelsbehandlingen er for den eller dem, som bliver stillet ringere.

Vi vurderer, at Procesbevillingsnævnets afslag på klagers konkrete forespørgsler med henvisning til dets sædvanlige praksis for sagsbehandlingen er objektivt begrundet i saglige formål, herunder til lighed for ansøgerne og til Procesbevillingsnævnets økonomiske ressourcer. Procesbevillingsnævnets praksis må endvidere anses for nødvendig for at opnå disse formål.

Procesbevillingsnævnet indhentede til brug for sagsbehandlingen dommene fra byretten og Østre Landsret og gav klager mulighed for at fremsætte sine bemærkninger telefonisk. Disse tiltag anser vi som velegnede til at imødekomme personer med et handicap.

Derudover udgør det en del af Procesbevillingsnævnets faste praksis at henvise klager til at rette henvendelse til advokat eller retshjælpsinstitution for yderligere konkret rådgivning og bistand.

Vi vurderer derfor, at der konkret var et rimeligt forhold mellem Procesbevillingsnævnets justerede praksis, og hvor indgribende forskelsbehandlingen var for klager. Vurderingen understøttes af, at klager i landsretten var repræsenteret af advokat.

Med denne begrundelse stemmer vi for ikke at give klager medhold i klagen.

Efter stemmeafgivningen får klager ikke medhold i klagen.

Retsregler

Afgørelsen er truffet efter følgende bestemmelser:

Lov om Ligebehandlingsnævnet

– § 1, stk. 1, og stk. 5, om nævnets kompetence

- § 6, stk. 2, om principiel behandling
- § 9, stk. 1, om klagebehandling
- § 12, stk. 1, om klagebehandling

Handicapdiskriminationsloven

- § 2, om lovens anvendelsesområde
- § 3, om lovens anvendelsesområde
- § 5, stk. 1-3, om forbud mod forskelsbehandling
- § 7, om undtagelser fra forbuddet mod forskelsbehandling
- § 10, om delt bevisbyrde

<19-32160>